

Vánoce...

... "krajem jde láska - a mír".

Snad jinde. Ne u nás. Ani láska ani mír nejsou dopřány naší zemi. Ale odhodlání a naděje by mohly začít klíčit mezi námi.

Z pohromy posledních dvou let nám zůstala aspoň slupka státní samostatnosti. I ta slupka je pomocí v zápase o naši budoucnost. Kdyby Češi a Slováci byli v situaci pobaltských národů, oč hůře by na tom byli! A tak usilí těch generací, které připravily, uskutečnily, budovaly a hájily československou státnost, nebylo a není marné.

Státní samostatnost je hodnota vysoká, ale nikoli absolutní. Ani její ztráta neznamená nutně národní smrt. Samostatnost přemyslovského státu byla často pochybná a omezená; od roku 1620 do 1918 jsme ji neměli vůbec; a od roku 1918 do dneška plné samostatnosti nebylo ani celých třicet let. Jako národ jsme musili naučit se žít i žít bez státní samostatnosti, a proto jsme nezahynuli. Nejblíže jsme byli národnímu zániku v době pobělohorské, ale ne pro ztrátu státní samostatnosti: proto, že naše biologická podstata byla decimována válkou, hladem a morem se čtyř miliónů na necelý milion; protože jsme ztratili vzdělanost vyhnáním a zničením inteligence, ztrátou škol a spálením českých knih; a protože jsme byli zbaveni hospodářské základny konfiskací majetku české šlechty, uvedením v nevolnictví českého venkova a poněmčením českých měst. Všechny tyto rány národ překonal v období nesvobody, bez státní samostatnosti: přes bídu a germanizaci zesílil početně; přes negramotnost udržel a rozvinul vysokou lidovou kulturu, na níž vybudoval svou vzdělanost; a nabýv zrušením nevolnictví minimální hospodářskou základnu, rozšířil ji v silnou hospodářskou strukturu moderního typu.

I dnes může a má být národní strategií udržet zbytek státní samostatnosti; zvrátit pochod vymírání národa; udržet národní vzdělanost; zajistit hospodářskou základnu k uhradě základních potřeb národního života.

Pro tyto cíle pracovat je možné i za dnešních smutných poměrů. Jsou to cíle, které nejsou protivládní, i když nejsou vždy a všude také cíli dnešní vlády. Ale mohou si je vzít za své otevřené určité společenské organizace nebo jejich složky. Mohou pro ně pracovat neformální skupinky přátel, využívajících těch příležitostí, které se naskytují každému v jeho prostředí. Mohou je uskutečňovat i jednotlivci, každý sám, každý na svém místě: lékaři ve svých ordinacích, dělníci na svých pracovištích, učitelé ve školách, rodiče doma, umělci ve své tvorbě, redaktori ve svých člancích a projevech, kněží ve svých farnostech - at jakkoliv omezeně. Pamatujme všichni, jak i v době pobělohorského temna obětaví jednotlivci uchránili plamínek národního života před uhasnutím. Naše dnešní situace je lepší než jejich.

Národ o život se přirovnat k nekonečné válce, ve které postup či ustup je rozhodován v osobních vítězích a dráha vítězů. Náší velkou vítěznou bitvou byl 28. říjen 1918. Náší velkou porážkou byl srpen 1968 a ustupové boje po něm.

Výsledek těchto rozhodujících střetnutí v dějinách je však podmíněn a připraven tím, co se děje mezi velkými bitvami našeho národa o život; tím, jak se národ na tato kritická střetnutí připraví na po třech a měsíce, ale po léta a desetiletí. Každá tato "bitva" je dobou dějinného učebnictví; dobou, kdy národ sklízí plody své práce a kdy platí za své chyby a nedostatky. Bezavídně svou budoucí porážku tím, co zmeškáme dnes.

S našeho státního znaku ještě nebylo odstraněno heslo "Pravda vítězí". Je to zkrácené znění rodového hesla Jiřího z Poděbrad "Pravda Páně vítězí". Bylo odvozeno z osudu velkého muže, jenž narozeniny daly vznik vánocům a který dokázal, že Pravda přemáhá porážky, pokoření i smrt. S touto nadějí - nebo lépe: s tímto vědomím - prožijeme letošní vánoční svátky.

Naše srdce jsou s vámi. Přejeme vám sílu, štěstí a spokojenost.

Veselé vánoce!

Richard Tichavský